

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Maastricht

■■■■■

Postbus 1992

6201 BZ MAASTRICHT

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie

Aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187.toek.sg

Bijlagen

1

Datum 3 maart 2014

Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte ■■■■■,

Naar aanleiding van uw verzoek van 1 juli 2013 en de aanvullingen hierop van 10 oktober 2013, 23 oktober 2013, 24 oktober 2013, 1 november 2013, 13 november 2013 en 27 februari 2014, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2013/0187, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das, gewone dwergvleermuis, hazelworm, levendbarende hagedis en de muurhagedis, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 voor wat betreft het verstoren van hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter, Alpenwatersalamander en de rugstreeppad.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Ontwikkelgebied Belvédère", gelegen in de gemeente Maastricht. Het project betreft de herontwikkeling van het gebied Belvédère. Daarnaast wordt een groenblauwe zone om het gebied ontwikkeld om bestaande natuurwaarden te versterken. Hiervoor worden onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het slopen van bestaande bebouwing en het realiseren van nieuwbouw;
- Ontwikkeling van bedrijventerreinen en industrie;
- Het aanleggen van wegen en ecologische verbindingzones;
- Het (her)ontwikkelen van het groenblauwe raamwerk;
- De aanleg van een zonnekrachtcentrale;
- De aanleg van de tramverbinding tussen Maastricht en Vlaanderen.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de daslook (*Allium ursinum*), steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), stengelomvattend havikskruid (*Hieracium amplexicaule*) en de wilde marjolein (*Origanum vulgare*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 voor wat betreft exemplaren van de Alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*), hazelworm (*Anguis fragilis*) en de muurhagedis (*Podarcis muralis*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), steenmarter (*Martes foina*), steenuil (*Athene noctua*), kamsalamander (*Triturus cristatus*), levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*), rugstreeppad (*Bufo calamita*) en de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De daslook, steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein zijn beschermde inheemse plantensoorten als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De das, eekhoorn, gewone dwergvleermuis en de steenmarter zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. De steenuil is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht. De Alpenwatersalamander, hazelworm, kamsalamander, levendbarende hagedis, muurhagedis, rugstreeppad en de vroedmeesterpad zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis, kamsalamander, muurhagedis, rugstreeppad en de vroedmeesterpad zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De das en de hazelworm zijn tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten¹.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, en nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

¹ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2012, 615.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld hollen, burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Vogelnest

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de steenuil vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soort.

Afwijzing daslook

U heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft het uitsteken en van de groeiplaats verwijderen van de daslook. Echter, uit de aanvullende stukken van 10 oktober 2013 blijkt dat de groeiplaatsen van de daslook worden ontzien. Hierdoor wordt voorkomen dat de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet overtreden worden voor wat betreft de daslook. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Afwijzing steenuil, kamsalamander en vroedmeesterpad

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft het beschadigen, vernielen en/of verstoren van nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil, kamsalamander en de vroedmeesterpad.

Echter, uit de aanvullende stukken van 10 oktober 2013 blijkt dat de steenuil, kamsalamander en vroedmeesterpad niet zijn aangetroffen in het plangebied en/of geen negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden. Het is niet aannemelijk dat er nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil, kamsalamander en de vroedmeesterpad beschadigd, vernield en/of verstoord zullen worden door de werkzaamheden. Hierdoor worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet niet overtreden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit het vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen van de Alpenwatersalamander, hazelworm en muurhagedis betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze soorten definitief aan de natuur te onttrekken, maar te verplaatsen binnen hun natuurlijke leefomgeving. Slechts als soorten niet binnen een redelijke termijn worden teruggeplaatst, heeft u ontheffing nodig van artikel 9 van de Flora- en faunawet. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Er worden door u maatregelen voorgesteld om de zorgplicht na te leven. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen eekhoorn

De verbodsbepalingen worden enkel overtreden als de door dit artikel beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De functionaliteit van deze beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen gaat dan door het uitvoeren van de werkzaamheden achteruit of wordt (volledig) aangetast. De voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen kunnen hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde diersoorten bieden als voorheen. Onder bepaalde omstandigheden kan het zelfs zo zijn dat aantasting van een - op zich zelf niet beschermd - gebied deze functionaliteit van de beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats aantast en derhalve leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

De eekhoorn is in het plangebied aangetroffen. De aanwezige populatie van de eekhoorn is zeer klein. Nesten van de eekhoorn zijn aangetroffen in een tuin van een woning. Aangrenzende begroeide terreindelen ten westen en ten zuiden van deze woning maken naar verwachting onderdeel uit van het leefgebied van de eekhoorn, waardoor nesten aanwezig kunnen zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 48 en 49 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Het primaire gebied met nestlocaties van de eekhoorn wordt niet aangetast. De eekhoorn bouwt daarnaast zelf nieuwe nestlocaties. Er zijn vaak meerdere nestlocaties in gebruik, waardoor de eekhoorn niet afhankelijk is van één specifieke nestlocatie. Bovendien worden foerageermogelijkheden versterkt door de aanplant van nootdragende struiken. De verwachting is dat voldoende functioneel leefgebied voorhanden blijft om te voorzien in nestlocaties en foerageergebied. Door de getroffen maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Conclusie eekhoorn

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de in dit besluit genoemde maatregelen worden uitgevoerd.

Dit besluit geldt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven. U dient direct contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als beoordeeld bij dit besluit noodzakelijk zijn. Als u de maatregelen zoals genoemd in dit besluit niet uitvoert, heeft u (mogelijk) toch ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Daarnaast wijs ik u erop dat als u afwijkt van de maatregelen zoals genoemd in dit besluit, zonder ontheffing of goedkeuring aan te vragen, u zeer waarschijnlijk in overtreding bent van de Flora- en faunawet. Ik kan dan door bestuursrechtelijke dwang toe te passen de strijdige situatie alsnog beëindigen. Dat kan betekenen dat een last onder dwangsom wordt opgelegd, of dat bestuursdwang wordt toegepast. Ook kunnen strafrechtelijke sancties worden opgelegd. Dit kan in uw geval betekenen dat de werkzaamheden ten behoeve van bovengenoemd project geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd totdat weer wordt voldaan aan het bij of krachtens de Flora- en faunawet bepaalde.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid, wilde marjolein

De steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein zijn in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn van de steenbreekvaren een aantal waarnemingen bekend. Ook het stengelomvattend havikskruid komt voor, echter met grotere aantallen en een wijdere verspreiding dan de steenbreekvaren. In het plangebied zijn veel waarnemingen bekend van de wilde marjolein. De wilde marjolein komt onder andere voor op industrieterreinen, langs de spoorlijn en groeit veelvuldig tussen begroeiing in deelgebieden Lage Fronten en Hoge Fronten. Door de werkzaamheden kunnen groeiplaatsen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein worden beschadigd of vernield.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 51 en 55 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Door de werkzaamheden zullen groeiplaatsen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein worden beschadigd en vernield. De functionaliteit van de groeiplaatsen wordt dan ook niet gegarandeerd.

Waar mogelijk worden groeiplaatsen ontzien. Daar waar dit niet mogelijk is worden exemplaren van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein verplaatst. De steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid kennen met name in het centrum van Maastricht een wijde verspreiding. De gunstige staat van instandhouding van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. Nabij de Belvédèreberg is een familieburcht aanwezig. Tevens is een burcht aanwezig in Steilrand zuid. Dit betreft een solitair levend mannetje. Binnen het plangebied zijn ook essentiële foerageergebieden en wissels vastgesteld. Deze zijn met name aanwezig in deelgebieden Steilrand noord en zuid en de Belvédèreberg. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 47 en 48 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De werkzaamheden zullen een negatief effect hebben op de solitair levende das in Steilrand zuid. De betreffende burcht blijft behouden, maar het bestaande foerageergebied wordt versnipperd door de aanleg van Bosscherlaan-Noord en Zuid. Door de realisatie van een industrieterrein op de voormalige leemgroeve gaat foerageergebied van de das verloren. Dit geldt eveneens door realisatie van de zonnecellencentrale op de Belvédèreberg. Het foerageergebied ter hoogte van de voormalige leemgroeve maakt onderdeel uit van het primaire leefgebied van de das in de Steilrand. In beperkte mate wordt het verlies van dit foerageergebied gemitigeerd door de aanleg van bloemrijke graslanden aan weerszijden van de Steilrand. In het resterende leefgebied wordt het voedselaanbod verbeterd door de aanleg van bloemrijke graslanden, maar dit doet het verlies aan foerageergebied niet teniet. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das wordt dan ook niet gegarandeerd.

Door het realiseren van faunapassages blijven de versnipperde delen van het foerageergebied bereikbaar voor de das. De verwachting is dat de das voldoende opportunistisch is en er voldoende geschikt leefgebied beschikbaar blijft om het verlies aan leefgebied op te vangen. De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn 3 zomerverblijfplaatsen en 4 paarverblijven waargenomen bij de gasfabriek. Het is aannemelijk dat de verblijfplaatsen in de gasfabriek ook gebruikt worden als winterverblijfplaatsen. Het huidige groene raamwerk functioneert als foerageergebied en migratieroute voor de gewone dwergvleermuis. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 19 tot en met 25 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Mitigatieplan vleermuizenverblijven Gasfabriek Belvédère" van 19 oktober 2012. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De tijdelijke maatregelen zijn voldoende uitgewerkt om de functie van de paar- en zomerverblijven over te nemen, maar niet om de functie van een winterverblijf te vervullen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

In het centrale deel van het plangebied, ter hoogte van Bosscherlaan-Zuid en PDV, Noorderbrug, gaat leefgebied van de gewone dwergvleermuis permanent verloren. Ook worden vliegroutes en het foerageergebied op diverse locaties doorsneden. Om versnippering te mitigeren worden hopovers gerealiseerd. Deze hopovers zullen in de beginfase echter minder goed functioneren, doordat de aan te planten bomen nog niet voldoende omvang hebben. Door het verlies van de winterverblijfplaats, het in mindere mate functioneren van de hopovers in de beginfase en het verlies aan foerageergebied, is de verwachting dat tijdelijk een aantasting van functionaliteit zal optreden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Met de versterking van de huidige groenblauwe zone blijft een duurzame groenvoorziening gehandhaafd, tevens wordt uitwisseling met deelgebieden op termijn versterkt. De aantasting heeft geen betrekking op kraamkolonies of grote groepen dieren die op één plek overwinteren. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Steenmarter

De steenmarter is in het plangebied aangetroffen. Er zijn geen sporen of andere aanwijzingen van gebruik door de steenmarter aangetroffen in de gebouwen die gesloopt worden op het voormalige industrieterrein Bosscherveld. Wel is een verblijfplaats bekend van de steenmarter aan de Sandersweg. Deze verblijfplaats zal niet door de werkzaamheden verloren gaan. De in de omgeving aanwezige braakliggende terreinen, tuinen, groenvoorzieningen en deelgebied Steilrand zuid maken echter wel onderdeel uit van het leef- en foerageergebied van de steenmarter. Hier zullen naar verwachting ook andere dagrustplaatsen aanwezig zijn. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 54 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

De steenmarter maakt doorgaans gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen, zowel in groenvoorzieningen als in gebouwen. Het verlies van één verblijfplaats is door een opportunistische soort als de steenmarter goed op te vangen. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter wordt dan ook gegarandeerd.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter verstoord. Immers, de steenmarter wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de steenmarter derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de steenmarter wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

De gunstige staat van instandhouding van de steenmarter komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn met name waarnemingen bekend in Hoge en Lage Fronten. In Lage Fronten vindt voortplanting plaats in de vijver die daar in het verleden is aangelegd in de omgeving van de graffitimuur. Op Lage Fronten zijn mogelijke winterverblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander aanwezig. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 32 en 50, onder het kopje 'Reptielen', van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Er wordt een voortplantingswater aangelegd in de verbindingzone van Hoge Fronten naar het Steilrandpark in de vorm van een betonnen poel. De Alpenwatersalamander kan ook profiteren van de aanleg van mantelzoomvegetaties en struweel in het Steilrandpark. Ook is hier een opvang van regenwater voorzien, het is echter onduidelijk of dit als voortplantingswater kan fungeren. Vooraf zorgt u hiermee voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de Alpenwatersalamander.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander verstoord. Immers, de Alpenwatersalamander wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken.

Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de Alpenwatersalamander derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de Alpenwatersalamander wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De gunstige staat van instandhouding van de Alpenwatersalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Hazelworm

De hazelworm is in het plangebied aangetroffen. Belangrijke leefgebieden van de hazelworm bevinden zich in Hoge en Lage Fronten, Fort Willem en de Steilrand. Ook op het voormalig industrieterrein Bosscherveld zijn aanzienlijke aantallen van de hazelworm aangetroffen. De hazelworm is ook aanwezig bij spoorlijn Maastricht- Lanaken, oevers van de Zuid-Willemsvaart en emplacement Boschpoort. De hazelworm kent hierbij een diffuse verspreiding in het plangebied. De hazelworm maakt in het plangebied gebruik van bospercelen, struweel, spoor- en wegbermen, maar ook van verruigde percelen en tal van andere locaties waar de begroeiing beschutting biedt. Overwintering vindt in deze gebieden plaats in hopen, onder boomstronken, maar ook in vestingmuren of onder het grindbed. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de hazelworm worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Bij de realisatie van de aanlanding van de Noorderbrug wordt ter hoogte van het bestaande industrieterreinen secundair leefgebied van de hazelworm aangetast.

In Lage Fronten worden daarnaast door consolidatiewerkzaamheden winterverblijfplaatsen van de hazelworm aangetast. Door de aanleg van het wandelpad door Lage Fronten gaan verblijfplaatsen verloren ter hoogte van de bestaande spoorbaan. Over een deel van de spoorbaan komen stelconplaten te liggen voor het wandelpad. Tevens is sprake van aantasting van foerageergebied vanaf het infopunt tot aan de brug over klein bassin. De functionaliteit van de voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van de hazelworm wordt dan ook niet voldoende gegarandeerd.

Er worden diverse maatregelen uitgevoerd om bestaande leefgebieden te versterken of nieuw leefgebied voor de hazelworm aan te leggen zoals op Lage Fronten.

De verwachting is dat de hazelworm op korte termijn negatieve effecten zal ondervinden van het project, maar de hazelworm is bijzonder gebaat bij de faunapassages die worden aangelegd waardoor uitwisseling tussen nu geïsoleerde deelpopulaties mogelijk wordt gemaakt. Ook terreinen die nu niet of in beperkte mate worden gebruikt kunnen door de hazelworm worden bereikt. Dit versterkt de genendiversiteit van de aanwezige populaties en zorgt ervoor dat het duurzaam voortbestaan van de populatie hazelwormen in Maastricht is gegarandeerd. De gunstige staat van instandhouding van de hazelworm komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is in het plangebied aangetroffen. De soort is uitsluitend aanwezig in de berm naast de spoorlijn Maastricht-Lanaken in de omgeving van de Belgische grens. Het lijkt hier te gaan om een zeer kleine geïsoleerde populatie. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De levendbarende hagedis heeft in de huidige situatie alleen verblijfplaatsen vlak langs het spoortracé. Het passeren van een trein kan met name in de beginfase een verstorend effect hebben op de levendbarende hagedis. Over een deel van de spoorbaan komen stelconplaten te liggen voor het wandelpad, waardoor een deel van het leefgebied verloren gaat. Tevens is sprake van aantasting van foerageergebied vanaf het infopunt tot aan de brug over klein bassin. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis wordt dan ook niet gegarandeerd.

De verwachting is dat de levendbarende hagedis, met name in de beginfase van de ingebruikname van de tram, vluchtgedrag zal vertonen. De levendbarende hagedis leeft echter op tal van locaties in Nederland en in het buitenland langs het spoor. Het leefgebied langs het tramspoor zal na verloop van tijd weer geschikt zijn voor de levendbarende hagedis. Door het realiseren van verbindingen tussen verschillende deelgebieden binnen het plangebied kan de levendbarende hagedis bovendien gebruik gaan maken van andere gebieden. Het vegetatiebeheer in deze gebieden zal gericht zijn op reptielen. De populatie zal op deze manier kunnen groeien en minder kwetsbaar zijn.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Muurhagedis

De muurhagedis is in het plangebied aangetroffen. Belangrijke leefgebieden van de muurhagedis bevinden zich in Hoge en Lage Fronten en spoorlijn Maastricht-Lanaken. Daarnaast is de muurhagedis in lagere aantallen aanwezig op het emplacement Boschpoort, diverse locaties op het bedrijventerrein Bosscherveld (Rubber Resources, Mondi, Thomas Regout, autosloop en de waterzuivering). Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Behalve in Hoge Fronten, vinden in vrijwel alle leefgebieden van de muurhagedis werkzaamheden of activiteiten plaats. Ook in het primaire leefgebied Lage Fronten wordt door consolidatiewerkzaamheden van de muren het overgrote deel van de bestaande verblijfplaatsen tijdelijk buiten gebruik genomen. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis wordt dan ook niet gegarandeerd.

Er wordt nieuw leefgebied voor de muurhagedis gecreëerd op Lage Fronten (Ravelijn A), Fort Willem en Steilrandpark. Door consolidatie van de muren wordt voorkomen dat de muren instorten en voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis verloren gaan. Daarnaast geldt dat in de nieuwe situaties leefgebieden worden versterkt doordat zij met elkaar verbonden worden. Hierdoor zijn bestaande leefgebieden beter bereikbaar en kunnen ook potentiële leefgebieden worden bereikt die in de huidige situatie geïsoleerd liggen. Dit komt het duurzaam voortbestaan van de populatie van de muurhagedis in Maastricht ten goede.

De gunstige staat van instandhouding van de muurhagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Rugstreeppad

De rugstreeppad is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied is de rugstreeppad aangetroffen in de leemgroeve, het PDV terrein en op het terrein van de gasfabriek (grens deelgebieden Noorderbrug en Lage Fronten). Het is aannemelijk dat de soort in lage dichtheden voorkomt en lokaal in ondiepe plassen tot voortplanting kan komen. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreeppad worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 32 en 50, onder het kopje 'Reptielen', van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Door vestiging van een industrieterrein op de voormalige leemgroeve verdwijnt leefgebied van de rugstreeppad. Dit geldt eveneens voor de aanleg van PDV en de sloop van de gasfabriek. De rugstreeppad is een echte pioniersoort, maar kan ook gedijen in een omgeving met laagbegrunde terreindelen met aanwezigheid van voortplantingswater en voldoende schuilmogelijkheden. Dergelijke terreindelen zijn ook voorzien binnen de groenblauwe zone, vaak samen met metselstenen muurtjes of schanskorven. Het opvangbekken voor regenwater in het Steilrandpark en de betonnen poel die gerealiseerd wordt in de verbindingzone van Fronten naar het Steilrandpark zullen potentieel voortplantingswater zijn voor de rugstreeppad. Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de rugstreeppad.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreeppad verstoord. Immers, de rugstreeppad wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de rugstreeppad derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de rugstreeppad wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

De gunstige staat van instandhouding van de rugstreeppad komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

Een deel van het project betreft het versterken van het groenblauwe raamwerk binnen het plangebied. Binnen dit raamwerk worden bestaande natuurwaarden versterkt en worden verbindingen gerealiseerd, waardoor leefgebieden van beschermde diersoorten ontsnipperd worden. Doordat de populaties niet langer geïsoleerd zullen zijn nemen de overlevingskansen van deze populaties toe. De ontwikkelingen in het stedelijke deel van het gebied betreffen daarnaast het saneren van vervuilde bodem. De bodem is plaatselijk verontreinigd met zware metalen, PAK's en zwaardere fracties van minerale oliën. Voordat het terrein herontwikkeld kan worden wordt de bodem gesaneerd. Alle ontwikkelingen vinden plaats in het kader van de ruimtelijke plannen van de gemeente, welke vallen onder de Crisis- en herstelwet, omdat het een ontwikkeling betreft van de herstructurering van een werkgebied en de verwezenlijking van werken ten behoeve van de aanleg of wijziging van wegen. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat de belangen 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, hazelworm, muurhagedis en de rugstreeppad, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

Andere bevredigende oplossing

Vanwege de resultaten in de diverse natuurwaardenonderzoeken van deelgebied Boscherveld en vanwege de inpassing van het groene raamwerk (ten gunste van beschermde natuurwaarden) zijn veel bestemmingen (bedrijfsvoering, openbaar groen, wegen) binnen het plangebied gewijzigd naar natuurbestemming. Deze bestemmingswijzigingen komen voort uit de aanwezigheid van meerdere beschermde soorten planten en dieren en door de behoefte om een aangesloten netwerk te realiseren van optimaal geschikte natuurgebiedjes en stroken die met name voor reptielen geschikt gemaakt (of al zijn) dienen te worden.

De eerste ideeën voor de Noorderbrug waren om de nieuwe brug over de bestaande vestingwerken van de Lage Fronten te leggen, waarmee er een volledige schaduw zou zijn geworpen op alle beschikbare muren die nodig zijn om, in het kader van het groene raamwerk, te kunnen garanderen dat er een netwerk aan verblijfslocaties van de muurhagedis komt. Op basis van de ecologische waarden is daarvan afgezien. Daarnaast is door het gekozen brugtracé het aaneengesloten groenareaal vergroot. In het kader van de Noorderbrug is tevens gedacht om de Hoge en Lage fronten weer met elkaar te verbinden zodat onder meer de muurhagedis populaties uitwisseling vinden. Door de aanlanding van de brug verder richting het noorden te schuiven wordt meer dan afdoende ruimte gecreëerd om deze verbinding tot stand te brengen. In het groene raamwerk is dan ook voorzien in de meest maximale verbinding tussen beide gebieden. Voor de Tram (TVM) is een MER uitgevoerd waarin diverse afwegingen gemaakt zijn. Ook hierbij speelt ecologie (op basis van de aanwezigheid van diverse zwaar beschermde soorten) een van de pijlers voor het gekozen tracé. Dit heeft niet alleen te maken met het buitenstedelijke tracé, maar ook met het binnenstedelijke tracé. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de gewone dwergvleermuis, hazelworm, muurhagedis en de rugstreeppad zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde diersoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van mevrouw [REDACTED]
namens de gemeente Maastricht, op 1 juli 2013
en de aanvullingen hierop van 10 oktober 2013, 23 oktober 2013, 24 oktober, 1 november 2013,
13 november 2013 en 27 februari 2014,

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Gemeente Maastricht

Adres: Mosae Forum 10

Postcode en woonplaats: 6211 DW MAASTRICHT

Ontheffing FF/75C/2013/0187 voor het tijdvak van: 3 maart 2014 tot en met 1 augustus 2018

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), stengelomvattend havikskruid (*Hieracium amplexicaule*) en de wilde marjolein (*Origanum vulgare*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), hazelworm (*Anguis fragilis*), levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*) en de muurhagedis (*Podarcis muralis*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 voor wat betreft het verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter (*Martes foina*), Alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*) en de rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Ontwikkelgebied Belvédère", in het stedelijk grensgebied gelegen aan de noordwestkant van de gemeente Maastricht, één en ander zoals is weergegeven in afbeelding 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Generieke ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet Belvédère gebied Maastricht" van 24 juni 2013.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

3. De gemeente Maastricht (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

Planten

Verwijderen begroeiing – Wilde marjolein

7. Groeiplaatsen van de wilde marjolein op of in een directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd alvorens de werkzaamheden aanvangen.
8. De wilde marjolein dient tijdens werkzaamheden zo veel mogelijk te worden ontzien. Daar waar deze werkwijze niet mogelijk is, dient u exemplaren van de wilde marjolein zo veel mogelijk te verplaatsen en over te brengen naar geschikte groeiplaatsen in de directe omgeving. Wanneer groeiplaatsen worden aangetast die bestaan uit meer dan 20 individuen van de wilde marjolein, mag er, gezien de algemene verspreiding van de wilde marjolein in het plangebied, voor gekozen worden 50% van de aanwezige exemplaren van de wilde marjolein te verplanten en het restant als verloren te beschouwen.
9. De betreffende exemplaren dienen verplaatst te worden in de voorzomer of nazomer; buiten de (koude) winterperiode en buiten de meest warme en droge periode. Bij voorkeur dienen de betreffende exemplaren tijdens een vochtige tijdsperiode verplaatst te worden.
10. Te behouden groeiplaatsen dienen te worden afgeschermd van werkzaamheden en invloeden van werkzaamheden zoals eroderend zand en waterstagnatie.
11. Groeiplaatsen van de wilde marjolein dienen gerealiseerd en functioneel te zijn voordat grootschalige verplaatsing van planten plaatsvindt.

Sloopwerkzaamheden – Steenbreekvaren en stengelomvattend havikskruid

12. Groeiplaatsen van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid op of in de directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd.
13. Planten van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid dienen bij consolidatiewerkzaamheden aan muren in deelgebied Lage Fronten zo veel mogelijk te worden ontzien door voegen waarin deze groeien open te laten, zolang dit geen grote nadelige gevolgen heeft voor het duurzaam behoud van de muurconstructie op de desbetreffende locatie.
14. Bij sloopwerkzaamheden in deelgebied Noorderbrug dienen planten met hun groeiplaats (uitzagen muurdeel) te worden verwijderd en te worden verplaatst naar of ingemetseld in een geschikte locatie in de omgeving. Bij dit laatste dient een kalkhoudend mortel te worden gebruikt. Dit geldt eveneens voor consolidatiewerkzaamheden aan muren op Lage Fronten.

Zoogdieren

Das

15. U dient tijdens de kwetsbare voortplantingsperiode geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 20 meter vanaf de dichtstbijzijnde toegang tot een dassenburcht. Deze periode loopt van december tot en met juni. Deze periode kan eerder en later beginnen of eindigen en is afhankelijk van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden voor en tijdens de werkzaamheden. Een deskundige² op het gebied van de das dient de exacte periode van voortplanting aan te geven.
16. U dient tussen zonsondergang (maar nooit later dan 19.00 uur) en zonsopgang geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 200 meter van de dichtstbijzijnde toegang tot de dassenburcht.
17. De bosstrook ten westen van de voormalige leemgroeve dient te worden verbreed door aanplant van bomen/struiken tot een breedte van minimaal 25m. Dit dient te worden gerealiseerd voordat werkzaamheden op de voormalige leemgroeve aanvangen.
18. U dient het optimaliseren of uitbreiden van bestaand foerageergebied bij deelgebied Steilrand Zuid en de Belvédèreberg door ontwikkeling van bloemrijk grasland, aanplant van hagen, noot- en vruchtdragende struiken, gerealiseerd te hebben alvorens bestaand foerageergebied wordt aangetast.
19. Bosscherlaan-Zuid dient aan de westzijde, ter hoogte van Steilrand Zuid, te worden voorzien van dassenrasters.
20. Dassenrasters en -tunnels dienen te worden aangelegd ter hoogte van spoorlijn – Brusselseweg, Belvédèreberg zuidwest – Bosscherlaan (Brusselseweg), Belvédèreberg zuid – Bosscherlaan (Brusselseweg). De aanleg dient te zijn gerealiseerd voordat werkzaamheden in het dassenleefgebied van het betreffende traject aanvangen en de huidige verbinding tussen leefgebieden wordt aangetast.
21. De zonnecellencentrale op de Belvédèreberg dient toegankelijk te blijven voor de das zodat dit foerageergebied nog ten dele benut kan worden.

Gewone dwergvleermuis – Bebouwing met vleermuizen

22. Panden dienen ongeschikt te worden gemaakt buiten de kwetsbare perioden. Dit betreffen de winterrustperiode en kraamperiode die respectievelijk lopen van november tot en met maart of half mei tot en met half juli. De kwetsbare perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden en kunnen langer dan wel korter zijn. Een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis dient de beste periode te bepalen om gebouwen ongeschikt te maken.
23. De werkzaamheden dienen bij voorkeur overdag plaats te vinden, zodat het gebruik van felle belichting gedurende de avondschemer niet voor verstoring van vleermuizen zorgt.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

24. Bij aantasting van een kraam- en/of winterverblijf dienen in de directe omgeving (zo veel mogelijk binnen een straal van 100m van het oorspronkelijke verblijf) 4 alternatieve permanente voorzieningen te worden aangebracht die deze functie kunnen overnemen.
25. Ook voor de aantasting van zomer- of paarverblijven dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht, maar hier mag ter overbrugging tijdelijk ook gewerkt worden met vleermuiskasten zoals hieronder weergegeven.
26. Permanente voorzieningen dienen een volledig actief seizoen, voorafgaand aan het jaar dat gesloopt gaat worden, gereed te zijn, zodat dieren de tijd krijgen deze nieuwe voorzieningen te ontdekken en inspecteren.
27. Voor de permanente voorzieningen zijn verschillende uitwerkingen gegeven in het voorstel van mitigerende maatregelen. De aanvrager dient in een nader uitgewerkt plan duidelijk te maken welke voorziening op welke locatie wordt gerealiseerd. In deze uitwerking dienen voorzieningen te zijn opgenomen die de functies die worden aangetast kunnen vervangen.
28. Wanneer voor het winterverblijf gekozen wordt voor de kazemat met gewelfkelder, dan dient inzichtelijk te zijn gemaakt in hoeverre deze locatie reeds functioneert als winterverblijf en of deze ook daadwerkelijk geschikt is voor deze soort. Het kan nodig zijn deze locatie nader te optimaliseren voor de gewone dwergvleermuis, maar dit is alleen toegestaan als dit niet ten koste gaat van andere vleermuissoorten.
29. De effectiviteit van vleermuisstenen als permanente vervanging van zomer- en paarverblijven is onvoldoende aangetoond. In plaats daarvan dienen per verblijfplaats permanente voorzieningen van minimaal 50 bij 80 cm te worden gecreëerd, die wat karakteristieken betreft zo veel mogelijk overeenkomen met de huidige verblijfplaatsen.
30. Bij zomer- en paarverblijven mag ter mitigatie tijdelijk gewerkt worden met vleermuiskasten. Hierbij geldt dat per aan te tasten verblijfplaats 4 kasten moeten worden opgehangen, zo veel mogelijk binnen 100m van het oorspronkelijke verblijf, op een daarvoor geschikte locatie.
31. Tussen het plaatsen van de kasten en het ongeschikt maken van de gebouwen dient minimaal 1 actief vleermuisseizoen te zitten om de dieren de kans te geven de tijdelijke kasten te vinden.

Gewone dwergvleermuis – groenvoorzieningen e.d.

32. De te doorsnijden vliegroutes dienen te worden gemitigeerd door middel van hopovers. Dit geldt voor de locaties:
 - Belvédèreberg ZW – Bosscherlaan
 - Belvédèreberg Z – Bosscherlaan
 - Steilrand N – Steilrand Z (mogelijk te vervallen)
 - Lage Fronten – Haven(kom)
33. De viaducten die de verbinding vormen tussen het Steilrandpark en Frontenpark, en tussen het Frontenpark en de spoorzone, dienen vrij te zijn van verlichting die verstorend kan werken op vleermuizen. Tevens dient begeleidende beplanting te worden aangebracht van en naar de viaducten.
34. Werkzaamheden die bestaande vliegroutes van vleermuizen aantasten en de realisatie van nieuwe verbindingen dienen zo veel mogelijk te worden uitgevoerd in de periode dat vleermuizen in winterrust zijn. Dit geldt eveneens voor werkzaamheden die foerageergebieden aantasten. De winterrustperiode loopt globaal van november tot en met maart. Deze periode is afhankelijk van weersomstandigheden en dient te zijner tijd te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vleermuizen.
35. De huidige verbinding tussen Fort Willem en Steilrand Zuid (via zuidelijk deel bedrijventerrein Rondeel dient voor vleermuizen te worden gehandhaafd.
36. De groenvoorzieningen die worden aangeplant bij het Steilrandpark en Frontenpark dienen te worden gerealiseerd voordat primair foerageergebied van de gewone dwergvleermuis wordt aangetast.

37. Dit geldt eveneens voor de groenstructuren en de hopovers die worden gerealiseerd om de doorsnijding van bestaande vliegroutes te mitigeren.

Steenmarter

38. Bij gebruik van het pand door de steenmarter, zijn sloopactiviteiten niet toegestaan in de voortplantingsperiode die globaal loopt van maart tot en met juli. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden. Een deskundige op het gebied van de steenmarter dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
39. Te slopen panden met gebruik van de steenmarter kunnen ook ontoegankelijk worden gemaakt buiten de genoemde kwetsbare periode, waarna sloop op elk moment mogelijk is.
40. U dient voor de start van de sloopwerkzaamheden uit te (laten) sluiten dat de steenmarter aanwezig is in het te slopen gebouw. Indien de steenmarter aanwezig is, dient gewacht te worden met de werkzaamheden tot de steenmarter het gebouw verlaten heeft.

Reptielen en amfibieën

41. Op de volgende locaties dient leefgebied van de muurhagedis ingericht/geoptimaliseerd te worden:
- Realisatie van stapelmuurtjes op de Belvédèreberg;
 - Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
 - Aanleg stenig biotoop Frontenpark (Lage Fronten), zie ook hieronder onder '*Aanleg wandelpad*';
 - In bestaande muren worden schuilmogelijkheden voor de muurhagedis behouden/gecreëerd en wordt een open plek in het bos gecreëerd met beschutting voor de muurhagedis bij Fort Willem;
 - Aanleg stenig biotoop over vrijwel gehele lengte Steilrandpark.
42. Op de volgende locaties dient leefgebied van de hazelworm ingericht/geoptimaliseerd te worden:
- Aanplant haag en stenig biotoop Belvédèreberg;
 - Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
 - Natuurontwikkeling Frontenpark met mantelzoomvegetaties en ruige grasbermen;
 - Ontwikkeling van meer openheid op Fort Willem om meer kruidenrijke vegetaties te ontwikkelen, aanleg van houtrillen en boomstammen;
 - Aanplant mantelzoomvegetatie en haagbeplanting Steilrandpark.
43. Op twee locaties in de groenblauwe zone, ter hoogte van de regenwateropvang in het Steilrandpark en de betonnen poel in de verbindingzone Frontenpark-Steilrandpark, dient optimale habitat te worden gecreëerd voor de Alpenwatersalamander en de rugstreeppad. Dit betekent de aanwezigheid van voortplantingswater met in de directe omgeving bos/struweel/hagen/ruigte en eveneens meer open habitat met mogelijkheden om te schuilen onder stenen of houtstronken en/of mogelijkheden voor graafactiviteiten.
44. Op de volgende locaties dienen verbindingen te worden gerealiseerd tussen bestaande en potentiële leefgebieden in de vorm van stenig biotoop (stapelmuurtjes, schanskorven etc.) onder viaducten op de trajecten:
- o Hoge en Lage Fronten
 - o Lage Fronten en Steilrand
 - o Lage Fronten en spoorzone
 - o Spoorlijn - Fort Willemweg (over de weg met betonbalk).
45. Voor reptielen en amfibieën dienen faunapassages te worden gerealiseerd op onderstaande trajecten. Deze bestaan grotendeels uit CAT-tunnels.
- o Hoge Fronten en Fort Willem (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - o Fort Willem – Steilrand zuid (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - o Steilrand Noord en Zuid (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)

- o Belvédèreberg ZW – Bosscherlaan (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - o Belvédèreberg Z – Bosscherlaan (1,5m breed 1m hoog).
46. Nieuwe of geoptimaliseerde leefgebieden dienen gereed en functioneel te zijn voordat bestaande leefgebieden worden aangetast.
 47. Consolidatiewerkzaamheden dienen aan te vangen bij Ravelijn A.
 48. Consolidatiewerkzaamheden dienen muurhagedisvriendelijk te worden uitgevoerd, zoals dit ook in een eerder stadium op Hoge Fronten is gerealiseerd. Dit houdt in:
 - o Bestaande holletjes en nissen worden zo veel mogelijk gehandhaafd;
 - o U dient de huidige toegepaste voegmethode te handhaven.
 49. Pas nadat door middel van monitoring is vastgesteld dat de verplaatste groep dieren zich goed weet te handhaven in hun nieuwe leefgebied, kan een volgende traject worden opgepakt voor consolidatie.
 50. Bij het verplaatsen van groepen van de muurhagedis dient per te vrijmaken werkterrein een andere uitzetlocatie gekozen te worden, op een dusdanige wijze dat een ruimtelijke spreiding van de soort op Lage Fronten blijft gehandhaafd.
 51. Buiten de muurconstructie aanwezig geschikte habitat voor reptielen en amfibieën in de vorm van steenhopen, ruigtes, takkenhopen etcetera, dienen zo veel mogelijk intact te blijven zodat schuil- en foerageermogelijkheden blijven bestaan.
 52. De aanleg van het wandelpad dient plaats te vinden buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de muurhagedis. Deze periode loopt globaal van mei tot en met augustus en kan langer dan wel korter zijn afhankelijk van weersomstandigheden. De exacte te werken periode dient bepaald te worden door een deskundige op het gebied van de muurhagedis. Hierbij dient de minst verstorende periode te worden gekozen. Dit kan per traject verschillend zijn.
 53. Aan de noordkant van de graffitimuur en het zuidelijk gelegen talud dienen aangepaste schanskorven met oude steenmaterialen uit het Belvédèregebied te worden geplaatst.
 54. Aan de bovenrand van de graffitimuur dienen over de gehele lengte, 2m van de rand, steenhopen te worden geplaatst. Tevens dient een steenhoop gerealiseerd te worden aansluitend op de schanskorf bij de noordkant van de graffitimuur. Deze steenhoop loopt vervolgens weer over naar de te behouden rails, welke geschikt leefgebied/migratieroute vormt voor reptielen.
 55. Emplacement B dient te worden opgeschoond en beheerd ten gunste van reptielen.
 56. Verspreid in het gebied dienen circa 6 steenhopen aangelegd te worden. Er dient eveneens een verbinding gelegd te worden met een steenhoop richting de Ravelijn A (aan te brengen op het huidige Mondt terrein).
 57. Naast deze zichtbare elementen dient onder de stelconplaten die het wandelpad vormen, een mengsel van verschillende grindsoorten aangebracht te worden die eveneens dienst kunnen gaan doen als verblijfslocatie voor de soorten (schuilplaats, overwintering, oversteeklocatie).
 58. Er dient een brugelement voor voetgangers over de Fort Willemweg, maar ook een element ernaast voor de reptielen als verbinding richting het noordelijk gelegen gebied, waar aansluiting komt met de bestaande leefmuren (RAVON muren).
 59. De spoorelementen die opgepakt moeten worden vanwege de aanlanding van de Noorderbrug dienen te worden verplaatst naar het huidige Borent-terrein. De aanleg ervan onder de Noorderbrug betekent ook hier een doorsteekmogelijkheid van de soort onder de brug door richting het noorden.
 60. Voor de ontwikkelingen in deelgebied PDV1 gelden de mitigerende maatregelen zoals die zijn verwoord in het advies van DLG behorende bij ontheffingsaanvraag 2013/0037a. Deze maatregelen hebben o.a. betrekking op het inrichten van een compensatiestrook en het handhaven van een deel van het bestaande leefgebied op het terrein van Thomas Regout, totdat de compensatiestrook voldoende functioneert voor de muurhagedis.

61. Hierop dient de planning, zoals weergegeven in het activiteitenplan, te worden aangepast: hierbij wordt uitgegaan van het handhaven van de tijdelijke voorzieningen tot en met 2014, terwijl de handhaving afhankelijk is van de monitoringsresultaten en blijkt dat deze strook voldoende functioneert voor de muurhagedis.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

Zoogdieren

Eekhoorn

62. Kapwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden in de minst kwetsbare periode, buiten de voortplantingsperiode en winterperiode waarin de eekhoorn afhankelijk is van opgeslagen voedselvoorraden. Deze perioden lopen respectievelijk globaal van mei tot en met juni en december tot en met februari. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden, beschikbaar voedsel etc. Een deskundige op het gebied van de eekhoorn dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
63. Nesten van de eekhoorn dienen zo veel mogelijk gespaard te worden bij werkzaamheden, waarbij in ieder geval kap tot op maximaal 5 meter van boom met nest plaatsvindt en bomen om de nestboom heen blijven staan.
64. Wanneer dit niet mogelijk is, dient gewacht te worden totdat de verblijfplaats verlaten is alvorens deze te vernietigen. Dit is in incidentele gevallen toegestaan.

Gewone dwergvleermuis

65. Direct voorafgaand aan de sloop dient vastgesteld te worden dat er geen vleermuizen meer in het pand aanwezig zijn.
66. Indien er nog exemplaren van de gewone dwergvleermuis nog aanwezig zijn dienen verdere maatregelen getroffen te worden om verblijfplaats te ontmoedigen. Nadat is vastgesteld dat er geen dieren meer aanwezig zijn kan het pand worden gesloopt of verder ongeschikt worden gemaakt.
67. U dient het slopen van de panden zorgvuldig uit te voeren. Het gefaseerd strippen van de buitenzijde van het pand is hier onderdeel van.
68. Het vroegtijdig inpandig slopen van gebouwen (verwijderen asbest, leidingen, isolatie, metaal, hout etc.) dient voorkomen te worden om onvoorziene verstoring te vermijden.

Steenmarter

69. De te slopen panden dienen voorafgaand aan sloopactiviteiten te worden gecontroleerd op verblijfsactiviteiten van de steenmarter.
70. Indien deze worden aangetroffen dienen maatregelen getroffen te worden om het pand ontoegankelijk te maken voor deze soort.

Reptielen en amfibieën

71. Werklocaties met potentiële habitat voor reptielen en/of amfibieën dienen voorafgaand aan uitvoering van werkzaamheden te worden gecontroleerd op aanwezigheid van reptielen en amfibieën.
72. Bij aanwezigheid dienen dieren te worden weggevangen en verplaatst. Het werkterrein dient ontoegankelijk te worden gemaakt voor aangetroffen soorten, zodat dieren niet (opnieuw) het werkterrein betreden, waarna verschillende technieken kunnen worden toegepast om soorten af te vangen. Gevangen dieren dienen direct te worden overgeplaatst naar geschikte habitat in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

73. Dieren dienen te worden verplaatst naar geschikt leefgebied in de omgeving waarbij uitwisseling met andere leefgebieden mogelijk is. Tevens dient gelet te worden op de draagkracht van het gebied voor de betreffende soort. Het is niet toegestaan deze draagkracht te overschrijden.
74. Aanvullend dienen dieren te worden weggevangen en andere passende maatregelen te worden getroffen wanneer dieren tijdens werkzaamheden nog aanwezig blijken te zijn.
75. Nadat met vangactiviteiten geen dieren meer worden gevangen kunnen terreinen bouwrijp worden gemaakt. Ook tijdens deze werkzaamheden dient controle plaats te vinden op eventueel nog aanwezige reptielen en amfibieën.
76. Het grootschalig vangen en verplaatsen van de muurhagedis in Lage Fronten is niet toegestaan. Consolidatiewerkzaamheden dienen gefaseerd te worden uitgevoerd. Er dient een kleinschalige werkwijze gehanteerd te worden waarbij voldoende alternatief leefgebied voor de muurhagedis in de directe omgeving aanwezig is. De werkwijze dient zodanig gekozen te worden, dat verontrusting van de muurhagedis en verstoring van verblijfplaatsen zo veel mogelijk worden geminimaliseerd. De werkwijze dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol dat voorafgaand aan de uitvoering, maar uiterlijk 31 december 2014, ter goedkeuring dient te worden voorgelegd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
77. Het vrij maken van een stuk muur voor de muurhagedis dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare winterrustperiode en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. Derhalve kan dit het beste worden uitgevoerd in de maanden maart/april wanneer de muurhagedis na overwintering weer actief wordt. Ook voor de Alpenwatersalamander geldt de winterrustperiode als kwetsbare periode bij consolidatiewerkzaamheden.
78. Voorafgaand aan consolidatiewerkzaamheden dient het werkterrein ontoegankelijk te worden gemaakt voor de muurhagedis. Aanwezige exemplaren van de muurhagedis dienen te worden weggevangen en verplaatst naar een voor deze soort geschikte, zongeëxponeerde muurlocatie in Lage Fronten waar reeds consolidatie is uitgevoerd. Hierdoor is geen sprake van reeds bezette territoria en hoeven de betreffende exemplaren niet in een later stadium nog eens te worden verplaatst. Tijdens deze vangactiviteiten dienen ook eventueel aanwezige exemplaren van de Alpenwatersalamander te worden afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied binnen Lage Fronten, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
79. Mocht het constructietechnisch noodzakelijk zijn bestaande hopen of nissen te dichten, dan dient u dit uit te voeren wanneer de muurhagedis actief is om te voorkomen dat eventueel nog aanwezige dieren worden ingesloten.
80. Op trajecten met habitat van de muurhagedis, waar de snelheid van de tram hoger ligt dan 60 km per uur, dienen maatregelen te worden getroffen om de wegzuigende werking te voorkomen.

Monitoring

81. In deelgebieden waar werkzaamheden zullen worden uitgevoerd en mitigerende maatregelen worden getroffen of in deelgebieden waar mitigerende maatregelen worden getroffen ter verzachting van negatieve effecten elders, dienen aanwezige beschermde soorten elke 3 jaar te worden geïnventariseerd. Hierbij dient ook de effectiviteit van getroffen voorzieningen ter mitigatie van negatieve effecten op deze soorten in beeld te worden gebracht.
82. Ter goedkeuring dient 3-jaarlijks, beginnend in 2017, een rapportage van het monitoringsonderzoek naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te worden verzonden. In dit verslag dienen in ieder geval te zijn opgenomen een beschrijving van de wijze van monitoring (data en methodiek), de bevindingen van het monitoringsonderzoek (incl. ten aanzien van de resultante van het waardevrij maken van het werkgebied) en de voortgang van de algehele werkzaamheden (w.o. werkplanning).

83. Indien uit de monitoring blijkt dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, dan dient hiertoe in overleg met relevante specialisten een nadere uitwerking ('Plan van Aanpak') plaats te vinden en dient, voor zover significant wordt afgeweken van de voorwaarden uit onderhavige ontheffing, zo spoedig mogelijk een wijzigingsvoorstel aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ter goedkeuring te worden aangeboden. Hiertoe kan uiteraard worden afgeweken van voorgenoemde periodiek.

Beheer

84. De aanvrager dient de wijze waarop de verschillende deelgebieden in de groenblauwe zone beheerd gaan worden te omschrijven in een beheerplan. Het beheerplan dient er op toe te zien dat de habitats van de hier aangevraagde kwetsbare soorten worden behouden, geoptimaliseerd of gecreëerd – afhankelijk van het gestelde in dit advies. Hierbij dient ook aandacht te worden besteed aan het beheer van ontsnipperende voorzieningen (faunapassages, rasters, hopovers etc).
1. Het Beheerplan dient ook in te gaan op percelen buiten de groenblauwe zone met daarop een mitigatietaakstelling.
 2. De aanvrager dient het betreffende beheerplan uiterlijk 31 december 2014 ter acceptatie aan de Rijksdienst van Ondernemend Nederland aan te bieden.

Overige voorschriften

85. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de verleende soorten.
86. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
87. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
88. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
89. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 3 maart 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Teammanager Vergunningen